

Koppensnellers in het land

Ooit belicht vanuit drie invalshoeken de brede geschiedenis van de bloembollensector:

- Wat gebeurde er 25, 50, 75 of 100 jaar geleden?
- Een bijzonder boek uit de KAVB-bibliotheek.
- Een uitvinding die de sector sterk heeft beïnvloed.

Met Pasen zorgden kopmachines voor wereldnieuws. Een paar ondernemers in de Bollenstreek gingen tulpen koppen om toeristen te weren. De kopmachine deed in de jaren zestig zijn intrede in de sector. Tot die tijd was dit puur handwerk.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: KAVB

Even was de bloembollensector wereldnieuws. Door de grote drukte met Pasen in de Bloembollenstreek, die dit jaar wegens corona niet gewenst was, besloot een klein aantal ondernemers om de kopmachine alvast maar van stal te halen en tulpen te gaan koppen. Filmpjes en foto's gingen de wereld over en media informeerden bij onder meer de KAVB wat er aan de hand was in Nederland.

MAAIBALK

Maar hoe lang worden tulpen eigenlijk al machinaal gekopt? Eigenlijk nog niet zo heel lang. Pas in de jaren zestig kwam de kopmachine in beeld. De reden daarvan was simpel. Als er iets is dat de jaren zestig kenmerkt, dan is het wel de enorme loonstijging. In 1963 stegen de lonen met 9%, in 1964 met 15% en in 1965 met 11%. Daardoor werd arbeid in korte tijd flink duurder. Om 5 ha tulpen in een week tijd met de hand te koppen was in die tijd al gauw dertig man per dag nodig. Reken maar uit hoe in drie jaar tijd de kosten van dat werk toenamen.

Logisch gevolg van die snelle stijging van de arbeidskosten is de mechanisatie. Binnen die ontwikkeling past de opkomst van het machinaal koppen van tulpen.

De oudste publicatie die de KAVB-bibliotheek hierover heeft, komt echter niet uit Nederland. In 1960 publiceert het Weekblad voor Bloembollencultuur een vertaald artikel dat eerder dat jaar in *Der Deutsche Gartenbau* heeft gestaan. Het onderwerp: onderzoek naar de mogelijkheden om tulpen te koppen met een maaibalk. Dit onderzoek is gedaan in de toenmalige DDR door dr. Richter. De resultaten waren goed, al diende er nog wel te worden nagedacht over het opvangen van de bloemenkoppen.

ZES VARIANTEN

In Nederland pakken mechanisatiebedrijven het idee van een kopmachine op. Tijdens de Westfriese Flora van 1964 staat er al een model op de mechanisatiebeurs. Drie jaar later is op 20 april op het land van de firma Juurlink in Slootdorp een demonstratie van zes verschillende kopmachines. Hoewel er

een harde noordwestenwind stond en het maar 8 graden was, kwam er duizend man naar de Wieringermeerpolder. Honger naar kennis was er dus ruim voldoende. De zes machines die werden gedemonstreerd, waren afkomstig van bedrijven als Dokex, Koning, Potveer en Gebroeders Duin en droegen namen als de Koppensneller en de Bestseller. De resultaten liepen sterk uiteen. Waar de ene machine prima kopwerk afleverde, liet de andere schade zien aan het blad of liet hij te veel bloemen staan. Volgens redacteur Joop Zandbergen kwam de schade deels door de wens van de constructeurs om zoveel mogelijk bloemen te koppen, waardoor de machine laag was ingesteld. Duidelijk was echter wel dat het machinaal koppen van tulpen niet meer weg te denken was.

CITROËN 2 CV

Dat werd zes jaar later duidelijk uit een onderzoeksrapport van het LBO, waarin Romke Bijl en Harm Meijers verslag deden van de gebruikswaarde van kopmachines. Het betrof drie zelfrijdende machines en drie handgetrokken typen. Twee van de drie zelfrijders hadden iets bijzonders: een versnellingsbak van een Citroën 2CV, ofwel de Eend. Een van de onderzochte merken was de Gulko, die twee versies kende: een zelfrijder en een getrokken variant. Deze groene machines zijn nog tot in de jaren tachtig volop te zien geweest in de bollenvelden. Anno 2020 is de kopmachine niet meer weg te denken uit het tulpenveld. En sinds Pasen weet de hele wereld dat zo'n machine bestaat. ♦